

4. Довідка про державний прямий і гарантований борг України станом на 31.12.2006/. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=67125&cat_id=60139.

5. Довідка про державний прямий і гарантований борг України станом на 31.12.2007/. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=98006&cat_id=68415.

6. Довідка про державний прямий і гарантований борг України станом на 31.12.2008/. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=199965&cat_id=103274.

7. Довідка про державний прямий і гарантований борг України станом на 31.12.2009/. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=239973.

8. Зовнішній борг США перевищує \$6 трильйонів // Главред. – 2009. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ua glavred.info/archive/2009/02/11/084442-10.html>.

9. Зражевська Н.В. Зовнішній державний борг у фінансовій системі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 "Фінанси, грошовий обіг і кредит" / Н.В. Зражевська. – К., 2006. – 20 с.

10. Кравчук Н.Я. Зовнішня заборгованість держави та її вплив на фінансову безпеку України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.04.01 "Фінанси, грошовий обіг і кредит" / Н.Я. Кравчук. – К., 2002. – 20 с.

11. Лютий І.О. Державний кредит та боргова політика України / І.О. Лютий, Н.В. Зражевська, О.Д. Рожко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2008. – 352 с.

12. Малерик М.М. Особливості управління борговим портфелем України / М.М. Малерик // Світова економічна криза: причини, наслідки та перспективи подолання : матер. Міжнар. наук. студентсько-аспірантської конф. 14-15 травня 2010 р. / Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка.

Малерик М.М. Структура долгового портфеля внешних заимствований Украины

Рассмотрены теоретические основы формирования долгового портфеля внешних заимствований Украины и проанализирована его структура и особенности управления им, а также предложены основные пути повышения эффективности долгового менеджмента Украины.

Ключевые слова: государственный внутренний долг, долговой портфель внутренних заимствований, долговая политика, долговой менеджмент, долговая стратегия.

Maleryk M.M. Structure of the state's debt portfolio of foreign borrowing Ukraine

In the publication, sense and especiallies of the state's debt portfolio of foreign borrowing are analyzed. It should be noted that in this article the optimization of the structure of debt portfolio of foreign borrowing is investigated and the ways of development of debt policy in Ukraine are offered.

Keywords: state external debt, state's debt portfolio of inland borrowing, debt policy, state's debt portfolio management, debt strategy.

УДК 581.826.

Аспір. В.В. Овчарук¹; Т.Є. Удовиченко²

ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У СИСТЕМІ ЧИННИКІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЛІСОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Уточнено роль міжрегіональних зв'язків у забезпеченні конкурентоспроможності регіону, досліджено стан міжрегіональних зв'язків на прикладі галузі лісопро-

¹ НУ "Львівська політехніка"; наук. керівник: проф. С.М. Писаренко, д-р геогр. наук – ІРД НАН України

² Академія сухопутних військ ім. гетьмана Петра Сагайдачного

мислового виробництва Хмельницької області. На основі дослідження тенденції розвитку лісопромислового виробництва та експертного опитування визначено перспективні напрямки розвитку міжрегіональних зв'язків галузі.

Ключові слова: конкурентоспроможність, лісове господарство, чинники, класифікація.

Конкурентоспроможність є однією із найважливіших складників результативного функціонування об'єкта в умовах ринкової економіки та конкурентного ринку. Із розвитком ринкових відносин в країні набувають ваги як здатність товару чи підприємства бути конкурентоспроможними, так і конкурентоспроможність галузей чи цілих регіонів.

Поняття конкурентоспроможності регіону в економічній літературі розглядають як систему, що складається із безперервно взаємодіючих чинників та характеризує рівень реалізації потенційних можливостей регіону щодо набуття, підтримки, розвитку конкурентних переваг протягом тривалого часу [1, с. 73-74]. Чинниками забезпечення конкурентоспроможності, здебільшого, виступають якість товарів і послуг, виробничі витрати, взаємовідносини з постачальниками і споживачами, організаційні системи [2], рівень кваліфікації персоналу і управлінських кадрів, технологічний рівень виробництва, доступність джерел фінансування [3], інноваційні можливості, використання технологій, дилерська мережа і можливості розповсюдження, фінансові ресурси, витрати порівняно з конкурентами, обслуговування клієнтів тощо [4, с. 53].

Якщо йдеться про конкурентоспроможність на рівні регіону країни, у практиці управління національною економікою усі чинники поділяють за рівнями впливу (чинники мікрорівня – чинники конкурентоспроможності товарів, чинники мезорівня – чинники на рівні підприємства та чинники макrorівня). До чинників макrorівня вченими-економістами віднесено природні, техніко-технологічні, людські чинники та внутрішні і зовнішні регіональні зв'язки. Останні характеризуються співпрацею підприємств різних регіонів між собою, співпрацею із різними інституціями, міжнародними контактами, розгалуженою інфраструктурою та визначають потенціал інтеграційних утворів та кластеризації (можливості об'єднання підприємств регіону у кластери із підприємствами інших регіонів) [5, с. 298]. З огляду на це, міжрегіональні зв'язки регіону виступають чи не єдиним чинником, що дає змогу забезпечити конкурентоспроможність шляхом активного впливу на нього на макrorівні (інші чинники – природні, людські не піддаються формуванню у регіоні в найбільш короткі проміжки часу). Це визначає важливість дослідження та розвитку міжрегіональних та внутрішньо регіональних зв'язків.

Незважаючи на особливе значення, внутрішньо- та міжрегіональні зв'язки залишаються недостатньо дослідженими у практиці формування і розвитку конкурентних переваг регіону, що потребує розроблення наукових підходів до забезпечення шляхів їх зміцнення та розвитку. Як зазначено, внутрішньо регіональні зв'язки характеризують міру взаємодії підприємств регіону між собою та його інфраструктуру, яка визначає забезпеченість виробничих процесів фінансовими інститутами, зв'язком, транспортним сполученням, засобами масової інформації та необхідна для отримання результативності виробничого процесу підприємств регіону й реалізації взаємодії між ними.

Важливу роль у формуванні внутрішньогалузевих зв'язків у регіоні відіграє реалізація підприємствами спільних програм та проектів. Відповідно до Лісового кодексу, державною програмою "Ліси України" та галузевою програмою Діброва лісовим господарством Хмельницької області поглиблюються внутрішньо- та міжрегіональні зв'язки з метою забезпечення сталого розвитку лісового господарства, спрямованого на посилення екологічних, соціальних, економічних функцій лісів. При цьому як стратегічне завдання перед підприємствами лісопромислового виробництва стоїть подальше нарощування площі, стійкості та продуктивності лісових насаджень, забезпечення оптимальної лісистості.

Протягом 2008 р. за усіма управліннями лісового господарства України відзначено нестачу за показником лісистості, жодне із управлінь лісового господарства не досягає оптимальної лісистості (табл.). Найближчою до оптимальної є лісистість на Черкащині, проте вона становить лише 15,3 % від загальної площі земель лісогосподарського призначення. Це потребує застосування відповідних заходів для подальшого виконання поставленого вище завдання щодо збільшення лісистості у регіонах [6].

Табл. Лісистість регіонів України

Обласне управління лісового господарства	Площа земель лісогосподарського призначення, тис. га	Фактична лісистість регіону, %	Оптимальна лісистість регіону, %
Вінницьке	212,0	13,3	16
Волинське	481,8	31,3	37
Дніпропетровське	98,1	4,8	8
Донецьке	126,4	7	12
Житомирське	750,4	33,1	37
Закарпатське	494,3	51,0	55
Запорізьке	76,8	3,9	5
Івано-Франківське	468,3	41,5	49
Київське	394,9	31,9	23
Кіровоградське	119,3	6,5	11
Луганське	331,5	10,6	16
Львівське	520,7	28,7	30
Миколаївське	68,6	3,9	7
Одеське	201,2	5,9	9
Полтавське	192,0	8,2	15
Рівненське	704,8	36,4	40
Сумське	280,3	17	21
Тернопільське	156,3	13,9	20
Харківське	298,1	11,9	15
Херсонське	171,6	4,6	8
Хмельницьке	186,5	12,8	17
Черкаське	279,7	15,3	16
Чернігівське	294,4	29,4	33
Чернівецьке	175,4	20,6	23

У ході дослідження лісопромислового виробництва Хмельницької області відзначено сильно виражені внутрішньогалузеві зв'язки між підприємствами. Вони проявляються на різних рівнях їх співробітництва. Проте у

галузі присутні певні проблеми у розвитку внутрішньо- та міжгалузевих зв'язків. Зокрема, за підсумками 2008 р. існує проблема недостатнього використання резервів співпраці підприємств лісопромислового виробництва з громадськістю для досягнення місії обласного лісового та мисливського господарства – збереження лісів, нарощення їх ресурсного потенціалу, посилення державної лісової служби тощо. Зазначимо, що ця проблема гостро поставила протягом кількох років. На її вирішення спрямовані різноманітні акції пропагандистського характеру, надаються матеріали для оприлюднення у ЗМІ, здійснюється видання тематичних газет, проводяться прес-конференції тощо. Наявність спільної мети діяльності, завдань із її досягнення та регулярна співпраця щодо вирішення різноманітних проблем лісопромислового виробництва регіону тощо сприяють підвищенню його конкурентоспроможності.

Міжрегіональні зв'язки характеризуються співпрацею підприємств різних регіонів між собою, співпрацею із різноманітними інституціями, міжнародним співробітництвом. Міжрегіональні зв'язки визначають потенціал інтеграційних утворів та кластеризації. На думку експертів, потенціал інтеграційних формувань присутній в усіх підприємств Хмельницького обласного лісового та мисливського господарства у різних сферах (один із напрямків формування кластерних утворів потрібно реалізувати у галузі перероблення продукції деревини). Проте він потребує діяльності, спрямованої на його розвиток.

Для цього підприємства лісопромислового виробництва Хмельницької обл. здійснили активний пошук нових ринків збуту, застосовано гнучкі методи ціноутворення з впровадження сучасних методів маркетингу, жорсткі заходи економії матеріальних та енергетичних ресурсів. У галузі проводили різноманітні наради, семінари у галузі тощо. Усе це стало необхідним кроком виходу підприємств із кризи у 2009 р. Пріоритетними завданнями підприємств на цьому етапі було також раціональне використання недеревних ресурсів лісу, продуктів побічного використання, що є елементами діяльності рекомендованих експертами кластерних утворів [6].

Актуальним залишаються для підприємств лісопромислового виробництва досягнення соціальних цілей, що появляються у наданні соціального захисту працівникам, покращенні умов праці та життя працівників лісової галузі (соціальний пакет працівника, освіта, підвищення кваліфікації, облаштування робочих місць, забезпечення житлом, спецодягом тощо, оздоровлення, надання гідної заробітної плати і особливо охорона праці) на основі прискореного економічного розвитку галузі. Як вважає голова Держкомлісгоспу М.М. Тимошенко, остання більшою мірою залежить від мотивації та результативності управлінських рішень, що приймаються на підприємствах лісопромислового виробництва.

Другим напрямком співпраці підприємств лісопромислового виробництва у вирішенні соціальних проблем є будівництво. У цьому контексті співпраця забезпечується зокрема через будівництво лісогосподарських доріг, доріг протипожежного значення (рис. 1). Лісові дороги важливі для забезпечення сталого розвитку галузі, природоохоронної діяльності, раціонального використання її ресурсного потенціалу тощо [6]. Необхідність приділення особливої уваги будівництву лісогосподарських доріг виникає із того, що

на сьогодні їх щільність в Україні (6 км на 1 га лісового фонду) у 8 разів менша за допустиме значення у сусідніх країнах Європи.

Узагальнюючи викладений вище матеріал щодо стану внутрішніх та міжрегіональних зв'язків лісопромислового виробництва як чинника конкурентоспроможності можна стверджувати, що міжрегіональні зв'язки не набули належного рівня розвитку та прояву на підприємства лісопромислового виробництва у досліджуваній період. Відповідно до поставленої проблеми, ми спробували визначити альтернативні напрямки розвитку міжрегіональних зв'язків регіону (на прикладі підприємств лісопромислового виробництва Хмельницької обл.) з метою забезпечення його конкурентоспроможності.

На основі аналізу останніх досліджень і публікацій за проблемою можна стверджувати, що внутрішньорегіональні зв'язки між підприємствами лісопромислового виробництва Хмельницької обл. розвиваються у трьох головних напрямках: вирішення соціальних питань, будівництво, реалізація спільних програм та проектів (наприклад, по забезпеченню оптимальної лісистості, виходу підприємств із кризи) (рис. 2). На думку експертів, пріоритетними напрямками розвитку внутрішньорегіональних зв'язків та кластерних утворів у регіоні повинна стати спільна підприємства діяльність у галузі перероблення деревини, оброблення лісопромислової продукції, аутсорсинг відповідно до потенціалу підприємств лісопромислового виробництва. Це сприятиме раціональному використанню сировинних ресурсів, підвищенню результативності управлінських рішень на підприємствах (дасть змогу здійснити реалізацію стратегічно важливих завдань, що визначені згідно із програмою розвитку галузі лісопромислового виробництва на найближчі роки) та позитивно вплине на основні показники їх фінансово-економічної діяльності.

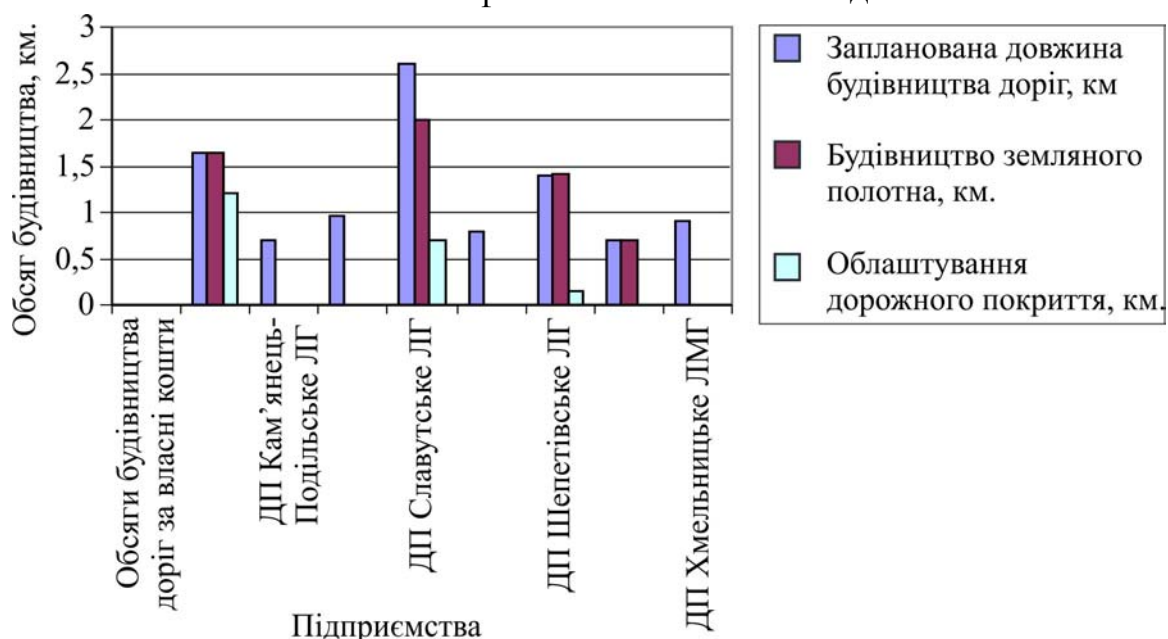

Рис. 1. Дані про фактичні та планові обсяги будівництва лісгосподарських доріг та доріг іншого значення за підприємствами лісопромислового виробництва Хмельницької обл.

Конкурентоспроможність регіону забезпечується багатьма чинниками. Серед них на макрорівні виділяють внутрішні та міжрегіональні зв'язки, що формують у підприємств потенціал кластерних утворів та здатність до от-

римання конкурентних переваг за рахунок співпраці із підприємствами інших галузей та регіонів. Міжрегіональні зв'язки лісопромислового виробництва Хмельницької обл., згідно з проведеним дослідженням, формуються за рахунок вирішення соціальних питань, будівництва, реалізації спільних програм та проектів (наприклад, щодо забезпечення оптимальної лісистості, виходу підприємств із кризи). Альтернативними напрямками їх розвитку ми рекомендуємо спільну підприємницьку діяльність, аутсорсинг тощо (рис. 2).

Рис. 2. Напрямки розвитку внутрішньорегіональних зв'язків підприємств лісопромислового виробництва Хмельницької обл.

У подальших дослідженнях за проблемою доцільно визначити організаційно-економічний механізм розвитку міжрегіональних зв'язків підприємствами лісопромислового виробництва.

Література

1. **Теоретичні основи** конкурентної стратегії підприємства : монографія. / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Ю.Б. Іванова, д-ра екон. наук, проф. О.М. Тищенко. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 384 с.
2. **Киричер И.** Конкуренция и предпринимательство : пер. с англ. / под. ред. проф. Романова. – М. : Изд-во ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 239 с.
3. **Глухов А.** Оценка конкурентоспособности товара и способы ее обеспечения // Маркетинг. – 1999.
4. **Томпсон-мл. А.А.** Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа : пер. с англ. / А.А. Томпсон-мл., А.Дж. Стрикленд. – М., 2003. – 254 с.
5. **Каніщенко Н.Г.** Економічні передумови формування кластерних систем в Україні / Н.Г. Каніщенко // Прометей: регіональний зб. наук. праць з економіки Донецького економіко-гуманітарний ін-ту МОН України та Ін-ту економіко-правових досліджень НАН України. – 2008. – Вип. 1 (25). – С. 297-302.
6. **Бюлетень аналізу** ринку лісопродукції. – К. : ДП "Український інформаційно-координаційний центр аналізу ринку лісопродукції", 2008. – № 2. – 43 с.

Овчарук В.В., Удовиченко Т.Е. Исследование межрегиональных связей в системе факторов конкурентоспособности региона (на примере лесопромышленного производства Хмельницкой области)

Уточнена роль межрегиональных связей в обеспечении конкурентоспособности региона, исследовано состояние межрегиональных связей на примере отрасли лесопромышленного производства Хмельницкой области. На основе исследования тенденции развития лесопромышленного производства и экспертного опроса определены перспективные направления развития межрегиональных связей отрасли.

Ключевые слова: конкурентоспособность, лесное хозяйство, факторы, кластеризация.

Ovcharuk V.V., Udovychenko T.Ye. Research of external regional connections in system of factors of competitiveness of region

In the article the role of external regional connections is specified in providing of competitiveness of region, investigational being of external regional connections in the example of forestry of the Khmelnytsk Region. On the basis of research of progress of forestry production and expert questioning trend certainly perspective directions of development of external regional connections of industry.

Keywords: competitiveness, forestry, factors, clusterisation.

УДК 336:330.131.7

Здобувач О.С. Папка¹ – Львівська КА

ВПЛИВ КОМБІНОВАНОГО СТРАХУВАННЯ НА ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИКА

Виконано розрахунок величини відносного зниження нетто-премії для різних за обсягом портфелів договорів комбінованого страхування, що дасть змогу сформувати збалансований страховий портфель, завдяки чому підвищиться фінансова надійність страхової компанії.

Ключові слова: комбіноване страхування, страховий портфель, нетто-премія, ймовірність настання страхового випадку.

¹ Наук. керівник: проф. О.І. Копилук, д-р екон. наук – Львівська КА